

OC det begaff sig paa den tid ...

Fredag den 30. november lancerer Det Danske Sprog- og Litteraturselskab en digital udgave af Christian 3.s Bibel fra 1550 på adressen tekstnet.dk/christian-3-bibel/1.

»OC det begaff sig paa den tid / at der vdgick it Bud aff Keyser Augusto / At al Verden skulde bescriffuis til Skat.«

Sådan lød juleevangeliet i 1550 og i mange år efter, men det er ikke sådan, vi kender det i dag. Ordlyden er fra den første danske Bibel. “Biblia/ Det er den gantske Hellige Scrifft/ vdsæt paa Danske”, lyder dens titel, men i dag kender vi den som “Christian 3.s danske Bibel”. Ordlyden i juleevangeliet er ændret gennem århundrederne, men endnu i dag bruger vi mange udtryk fra 1550-Bibelen, fx »Du skal elske din næste som dig selv«, »Man tænder ikke et lys og sætter det under en skæppe«, »Øje for øje; tand for tand« – udtryk der er bevaret i deres oprindelige ordlyd i 500 år.

Teksten er forsynet med ordforklaringer og en indledning, der placerer oversættelsen i dens historiske, religiøse og kulturelle sammenhæng. Hver side er linket til digitale såkaldte faksimilebilleder af den oprindelige udgave, så man kan nyde billederne af de mange træsnit.

For der er tale om et pragtværk og et prestigeprojekt for kongen. Over for hele Europa skulle den nye store Bibel vise, at Danmark-Norge var en førende magt i det lutherske Nordeuropa. Et eksemplar kom til at koste det samme som 30 tønder rug eller en god ko, så den blev ikke hvermandseje. Det var en kirkebibel, som skulle ligge i hver eneste kirke i den danske konges rige, lænket til degnens stol, så ingen kunne løbe med det trykte Guds ord. En gang om året skulle præsten fremvise den for menigheden “heel og hulden”, altså hel og i god stand. Hvis det blev opdaget, at en kirke var bibelløs, mistede præsten sin stilling.

Nu har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgivet værket gratis på nettet – så det er ikke længere nødvendigt at sælge sin sidste ko for at kunne læse med.

Fakta om udgivelsen

- Christian 3.s danske Bibel findes på tekstnet.dk/christian-3-bibel/1.
- Udgivet for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab af Thomas Hansen og Marita Akhøj Nielsen. Indledning og noter af Marita Akhøj Nielsen.
- Faksimiler er stillet til rådighed af Det Kongelige Bibliotek og ProQuest, der har produceret de digitale billeder som led i projektet Early European Books.
- Teksten er blevet indtastet i Kina og siden opmærket dels på Universitæt Trier, dels på Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Udgivelsen er finansieret af Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond samt G.E.C. Gads Fond.

Kontakt

Marita Akhøj Nielsen, tlf. 61 77 45 85, mail man@dsl.dk.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Christians Brygge 1, 1219 København K.

Om Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) udgiver og dokumenterer dansk sprog og litteratur fra de ældste tider til i dag – i bogform og på nettet.

Læs mere om DSL: dsl.dk.

Mere om Christian 3.s Bibel

Christian 3.s danske Bibel var en helt central bog i den danske reformation. Den fulgte Martin Luthers opgør med den katolske kirkes mange efterbibelske traditioner, ikke mindst gejstlighedens position som formidler mellem Gud og den troende. Opgøret betød, at Bibelen blev vigtigere for hver eneste kristen end nogensinde før. Luther oversatte selv først Det nye Testamente, siden hele Bibelen flere gange (1534-1545).

Danmark var et af de første lande, der fik en komplet oversættelse af Det nye Testamente (1524). Også oversættelsen af hele Bibelen til dansk kom ret hurtigt efter Luthers. Bibelen fra 1550 er og bliver en af de største bedrifter i det danske sprogs historie. Den fastlagde normen for det danske skriftsprog i lang tid og har fået varig betydning ikke alene kirkeligt, men også for det dansk, vi taler den dag i dag.

Juleevangeliet i dets helhed

OC det begaff sig paa den tid / at der vdgick it Bud aff Keyser Augusto / At al Verden skulde bescriffuis til Skat. Oc denne Bescriffuelse vaar den allerførste / oc skede paa den tid / der Cyrenius vaar Landz herre i Syrien. Oc huer mand gick / at lade bescriffue sig til Skat huer til sin Stad.

Da gjorde oc Joseph sig rede / aff Galilea / aff den Stad Nazareth / i Jøde land / til Daudz Stad / som kaldis Bethlehem / Fordi at hand vaar aff Daudz Huss oc slect / At hand skulde lade bescriffue sig til skat / met Maria sin troloffuede Hustru / som vaar fructsommelig. Oc som de vaare der / da kom tiden / at hun skulde føde. Oc hun fødte sin første Søn / oc suøbte hannem i Klude / oc lagde hannem i en Krubbe / Thi de haffde ellers inted rum i Herbere.

Oc der vaare Hyrder i den samme Egn paa marcken hoss Faarestierne / som voctede deris Hiord om natten. Oc see / HERRENS Engel traadde til dem / oc HERRENS klarhed skinde om dem / Oc de fryctede saare. Oc Engelen sagde til dem: Frycter eder icke / See / ieg forkynder eder stor Glæde / som skal vederfaris alt Folcket / Thi Eder er i dag en Frelser født / som er den HERRE Christus / i Daudz Stad. Oc det skulle i haffue til it Tegen / J skulle finde Barnet suøbt i Klude / oc liggendis i en Krubbe. Oc strax bleff der hoss Engelen en Himmelske Herskaris mangfoldighed / som loffuede Gud / oc sagde / ære vere Gud i det Høye / Oc Fred paa Jorden / oc Menniken en velbehagelighed.

Billeder

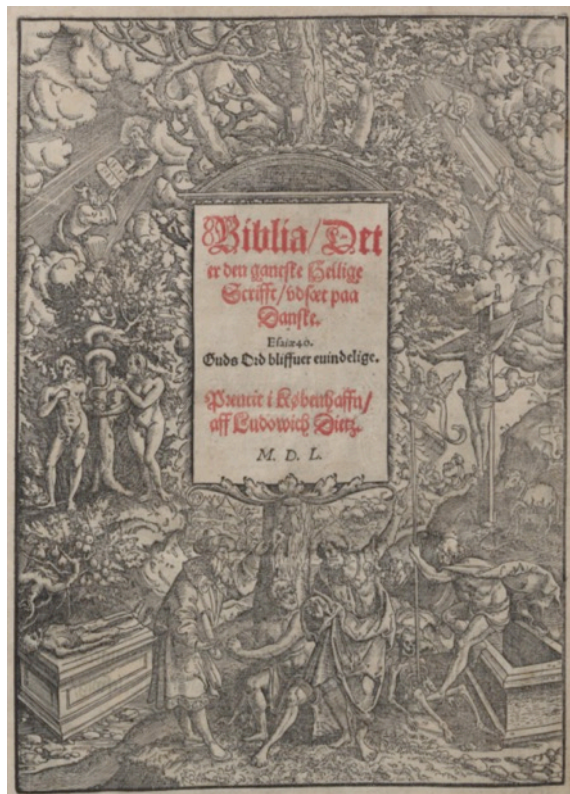
Christian 3.s Bibel

dsl.dk/presse/billeder/c3-bibel-bogforside

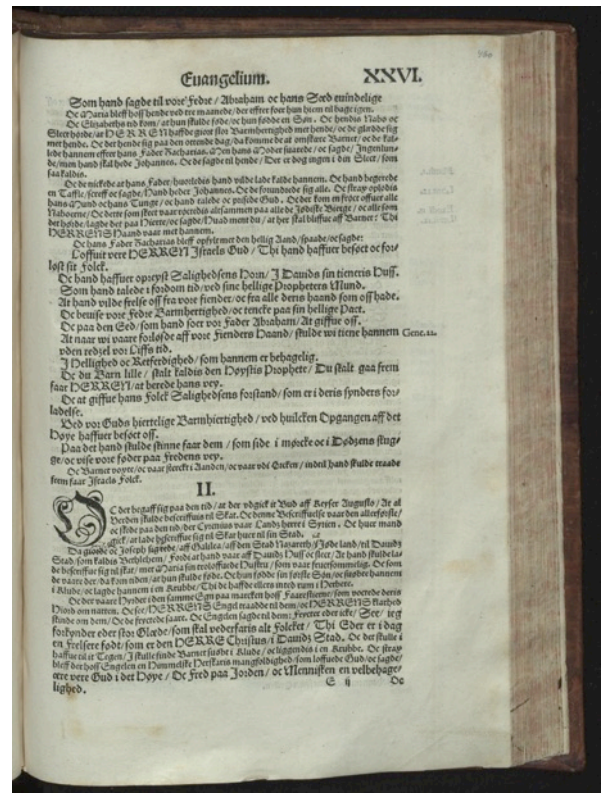
Christian 3.s Bibel

dsl.dk/presse/billeder/c3-bibel-liggende

Titelbladet i originalen.

dsl.dk/presse/billeder/c3-bibel-titelblad

Juleevangeliet i originalen.

dsl.dk/presse/billeder/c3-bibel-juleevangelium

II.

OC det *begaff sig paa den tid / at der vdgick it Bud aff Keyser Augusto / At al Verden skulde bescriffuis til Skat. Oc denne Bescriffuelse vaar den allerførste / oc skede paa den tid / der Cyrenius vaar Landz herre i Syrien. Oc huer mand gick / at lade bescriffue sig til Skat huer til sin Stad.

Da gjorde oc Joseph sig rede / aff Galilea / aff den Stad Nazareth / i Jøde land / til Daudiz Stad / som kaldis Bethlehem / Fordi at hand vaar aff Daudiz Huss oc slect / At hand skulde lade bescriffue sig til skat / met Maria sin troloffuede Hustru / som vaar *fructsommelig. Oc som de vaare der / da kom tiden / at hun skulde føde. Oc hun fødte sin første Søn / oc suøbte hannem i Klude / oc lagde hannem i en Krubbe / Thi de haffde ellers inted rum i *Herbere.

Oc der vaare Hyrder i den samme Egn paa marcken hoss Faarestierne / som voctede deris Hiord om natten. Oc see / HERRENS Engel traadde til dem / oc HERRENS klarhed skinde om dem / Oc de fryctede saare. Oc Engelen sagde til dem: Frycter eder icke / See / ieg forkynder eder stor Glæde / som skal *vederfaris alt Folcket / Thi Eder er i dag en Frelser født / som er den HERRE Christus / i Daudiz Stad. Oc det skulle i haffue til it *Tegen / J skulle finde Barnet suøbt i Klude / oc liggendis i en Krubbe. Oc strax bleff der hoss Engelen en Himmelske Herskaris mangfoldighed / som *loffuede Gud / oc sagde / ære vere Gud i det Høye / Oc Fred paa Jorden / oc Mennisken en velbehagelighed.

Juleevangeliet på hjemmesiden.

dsl.dk/presse/billeder/c3-bibel-juleevangelium-moderne

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

dsl.dk/presse/billeder/dsl_sort.png

dsl.dk/presse/billeder/dsl_blaa.png